

Handläggare
Magnus Reiborn
Telefon: 08- 508 311 08

Till
Kulturnämnden
2020-03-10

Svar på skrivelse från Torun Boucher m.fl. (V), Emilia Bjuggren m.fl. (S) och Sofia Lundin (Fi) med frågor kring biblioteken

Förslag till beslut

Kulturförvaltningen föreslår att kulturnämnden beslutar:

1. Att som svar på skrivelsen godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande.

Robert Olsson
Kulturdirektör

Daniel Forsman
Stadsbibliotekarie

Sammanfattning

Torun Boucher m fl. (V), Emilia Bjuggren m fl. (S) och Sofia Lundin (Fi) har ställt ett antal frågor till kulturförvaltningen om hur bibliotekens öppethållande och aktiviteter har påverkats under omställningsperioden 2019.

Omställningsperioden 2019 har påverkat bibliotekens organisation och verksamhet. Öppethållandet har mellan 2019 och 2020 förändrats vid ett flertal bibliotek. Den verksamhet som påverkats negativt under omställningsperioden har till stor del återupptagits.

Underlag för beslut

Skrivelse med frågor om biblioteken från Torun Boucher m fl. (V), Emilia Bjuggren m fl. (S) och Sofia Lundin (Fi), inlämnad vid nämndens sammanträde den 19 november 2019.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom Stockholms stadsbibliotek, Bibliotekskansliet.

Förvaltningens synpunkter och förslag

2019 genomgick Stockholms stadsbibliotek en stor omställning, vilken påverkat organisationen och verksamheten. För att kunna svara på de frågor undertecknarna ställer och ge en så korrekt lägesbild som möjligt, bör till att börja med ett par av skrivelsens antaganden bemötas.

"Ett 40-tal bibliotekarier har fått lämna"

32 personer slutade under omställningsperioden genom frivilligt avgångsvederlag, frivillig avtalspension och ålderspension. Av de medarbetare som lämnade Stockholms stadsbibliotek bar 15 yrkestiteln bibliotekarie medan resterande del hade andra befattningar som biblioteksassistenter och enhetschefer.

"Under läslovet möttes Stockholms barn av stängda dörrar på biblioteken vid 90 tillfällen"

Det finns inget i bibliotekens inrapporterade statistik för vecka 44 2019 som stödjer detta påstående. Inte heller i rapporter från ansvariga enhetschefer träder en sådan bild fram. Nedan finns några exempel på stängningar under den aktuella veckan:

- Bredäng höll stängt under söndagen på höstlovet på grund av personalbrist.
- På Kungsholmsenheten stängdes inget bibliotek under den veckan pga. personalbrist, dock höll Kungsholmens bibliotek stängt i 1,5 dag på grund av strömavbrott i huset.
- Blackebergs bibliotek höll stängt två dagar under höstlovet på grund av personalbrist.
- Högdalens bibliotek höll stängt på grund av renovering.

"...ett antal bibliotek inte längre hinner ta emot skolklasser"

Förskolorna är välkomna precis som vanligt till biblioteken, antingen under ordinarie öppettider eller under tider då biblioteken håller selektivt öppet för förskolor. Det finns alltid plats för barnen.

Organiserade besök från skolklasser, oavsett utbildningssamordnare, sker enligt överenskommelse mellan bibliotek och pedagog. Det är dock värt att notera att folkbiblioteksväsendet inte är kompensatoriskt för skolbiblioteksväsendet utan är fokuserat på fritidsläsning.

Svar på skrivelsens frågor

- **Hur såg öppettiderna ut på stadens bibliotek innan omorganisationen?**

Under 2018, innan omorganisationen, hade Stockholms stadsbibliotek öppet sammanlagt 71 974 timmar fördelat på 39 bibliotek januari-augusti samt på 40 bibliotek från september då Östberga öppnade. Under 2019 hade Stockholms stadsbibliotek öppet sammanlagt 68 239 timmar fördelat på 40 bibliotek fram till och med augusti eftersom Internationella biblioteket stängde den 2 september. Därtill var Högdalen stängt för renovering mellan 7 oktober och 29 december. Ytterligare en faktor för det minskade öppethållandet 2019 var att bibliotekens anpassade sommaröppettider förlängdes till slutet av augusti. Detta för att kunna klara av bemanningen under slutet av semesterperioden utan att ta in externa vikarier.

Det sammanlagda antalet öppettid dagar uppgick till 10 525 under 2018 och 9 985 dagar under 2019.

Utöver det bemannade öppethållandet för allmänheten som redovisats ovan hade Stockholms stadsbibliotek även selektivt öppethållande. Under 2018 hade SSB sammanlagt 1 729 timmar selektivt öppethållande och under 2019 hade SSB 1 851 timmar selektivt öppethållande.

En jämförelse för meröppet ger att 2018 räknade in 6 808 öppettimmar medan det under 2019 landade på 6 521 timmar meröppet.

- **Hur såg öppettiderna ut på stadens bibliotek under oktober månad 2019?**

Det sammanlagda öppethållandet för SSB:s bibliotek uppgick i oktober 2019 till 6 335 timmar (7 185 timmar oktober 2018).

Selektivt öppethållande under oktober 2019 uppgick till 183 timmar (235 timmar oktober 2018).

Antalet timmar med meröppet uppgick till 610 stycken (578 timmar oktober 2018).

- **Hur ser öppettiderna ut på stadens bibliotek idag?**

Öppethållandet i januari 2020 uppgick till 5 992 timmar (6 753 timmar januari 2019). Här kan nämnas att Kungsholmens bibliotek Internationella biblioteket hade stängt 1-19 januari 2020 vilket förklarar en del av minskningen jämfört med 2019.

Det selektiva öppethållandet landade under januari 2020 på 118 timmar (166 timmar januari 2019).

Under januari 2020 hade SSB meröppet under 353 timmar (276 timmar januari 2019).

- **Vilka enskilda bibliotek har fått tillbaka samma öppettider?**

Denna fråga besvaras genom rapporter från enhetschefer, därav presenteras de olika biblioteken enhetsvis.

Rinkeby-Kista, Spånga-Tensta

Öppethållandet har återgått till de ordinarie tider som enheten hade innan omställningen.

Enskede-Årsta-Vantör, Älvsjö

Öppethållandet är i stort oförändrat under hela perioden. I Hagsätra har öppettiderna utökats med 4 timmar för målgruppsanpassade öppettider för förskolan. Biblioteket har öppet på söndagar istället för lördagar. I Örby har måndagsöppet 12-19 ersatts av tisdagsöppet 12-19. I Enskede har måndagsöppet 12-19 ersatts med måndagsöppet 10-17. I Älvsjö har måndagsöppet 12-19 ersatts med 10-18.

Södermalm

Luma bibliotek har återgått till de öppettider de hade innan sommaren 2019. Dessutom erbjuder biblioteket numera även meröppet.

Norrmalm

Inga förändringar gällande öppettider före eller efter omorganiseringen.

Farsta, Skarpnäck

Antalet timmar enheten har öppet har inte förändrats under perioden. Däremot har det gjorts justeringar för att t.ex.

öppna upp för förskolan tidigare någon morgon. I denna omfördelning av öppethållande har även Bagarmossen ändrat kvällsöppet från 18 till 19 två dagar i veckan.

Skärholmen, Hägersten-Liljeholmen

Fruängen har ökat öppethållandet med en dag = 7 timmar. Från 5 dagar öppet per vecka till 6 dagar. De tillkomna biblioteken Gröndal/Aspudden minskade med en dag vardera från 6 dagar till 5 dagar, som fördelades om till Fruängen.

Kungsholmen, Östermalm

Öppettiderna har ändrats för att bättre passa enhetens nuvarande uppdrag, det har inte dragits ner på öppethållande utan utökats med 1 timme. Öppethållandet har styrts om för att Kungsholmens bibliotek Internationella biblioteket ska kunna ha mer öppet.

- **Vilka enskilda bibliotek har fått minskade öppettider?**

Skärholmen, Hägersten-Liljeholmen

Gröndal och Aspudden har minskat med en dags öppethållande vardera för att kunna utöka öppethållandet i Fruängen.

Kungsholmen, Östermalm

Öppethållandet på enheten har fördelats om för att Kungsholmens internationella bibliotek ska kunna ha öppet längre.

- **Vilka enskilda bibliotek har fått ökade öppettider?**

Enskede-Årsta-Vantör, Älvsjö

I Hagsätra har öppettiderna utökats med 4 timmar för målgruppsanpassade öppethållande för förskolan.

Skärholmen, Hägersten-Liljeholmen

Fruängen har fått ökade öppettider genom att ha öppet även på fredagar och därmed ha öppet 6 dagar i veckan istället för 5. Detta möjliggjordes genom att ta bort öppethållandet på fredagar i Aspudden och Gröndal. Aspudden och Gröndal fick viss kompensering för detta genom utökat öppethållande på tisdagar respektive onsdagar.

Kungsholmen-Östermalm

Öppethållandet på enheten har fördelats om för att Kungsholmens internationella bibliotek ska kunna ha öppet längre.

Södermalm

Luma erbjuder från den 8 januari 2020 meröppet till sina besökare mellan 10-21 utöver det ordinarie öppethållandet.

- **Hur ser bemanningen på biblioteken ut idag jämfört med oktober månad 2019?**

På grund av den omorganisation som genomförts, där enhetsindelningen är ny samt en del öppettider förändrats, är en jämförelse av bemanningen på enskilda bibliotek inte möjlig att göra. Denna fråga besvaras därför genom respektive enhetschefs bedömning av dagsläget.

Enskede-Årsta-Vantör, Älvsjö

Det är svårt att jämföra eftersom enheten består av fler bibliotek vilket har gjort att bemanningen ser annorlunda ut. Bemanningen är dock stabilare idag än i oktober 2019 samtidigt som den fortfarande är skör och vikarier behöver tas in vid i princip all sjukfrånvaro.

Hässelby-Vällingby, Bromma

Det är svårt att jämföra, då enheterna ser annorlunda ut idag än i oktober 2019. Om man jämför bemanningen på biblioteken innan och efter omorganisationen har enheten idag 2-3 personer färre (som helhet och beroende på hur man räknar) än innan. Enheten har under hösten haft en ansträngd situation p.g.a. existerande luckor, men har nu rekryterat ny personal.

Södermalm

Bemanningen på de bibliotek som idag ingår i enheten Södermalm är i dagsläget bättre än tidigare.

Norrmalm

Enheten har förlorat kompetens men också fått tillskott av kompetens från andra enheter. Det tar tid innan de nya medarbetarna kommer in i alla nya rutiner, lär sig hitta i huset. Bemanningsgraden har ökat, dvs. medarbetarna har fler pass i biblioteket. Men det beror inte enbart på

omställningen, enheten har vakanser som skapar luckor i grundschema.

Farsta-Skarpnäck

Bemanningen ser bättre ut nu än det gjorde i oktober då enheten (den gamla Farsta-enheten) under hösten hade flera luckor. Det är svårt att jämföra då enheten inte ser likadan ut som den gjorde i oktober 2019.

Skärholmen, Hägersten-Liljeholmen

Med tanke på att enheten har blivit två bibliotek fler så motsvaras inte mängden personal hur det var innan omorganisationen. Då har enheten cirka 3 tjänster färre än tidigare.

Kungsholmen-Östermalm

Enheten har fortfarande många vakanser men genom rekrytering kommer enheten nå ungefär samma nivå i personaltäthet eller något mindre på enheten som innan omställningen.

Rinkeby-Kista, Spånga-Tensta

Det är större personaltäthet i dag i enheten och på samma nivå som innan omställningen.

- **Vilka verksamheter på biblioteken som riktas till barn och unga har återupptagits efter 4 november 2019?**

Barn och ungdomar är en prioriterad målgrupp, vilken är och länge har varit prioriterad. De allra flesta aktiviteter har under omställningsperioden pågått som vanligt. Nedan följer enheternas rapporter om aktiviteter som lagts ned eller pausats.

Rinkeby-Kista, Spånga-Tensta

Lördagsklubben i Husby återupptogs direkt efter att omorganisationen var klar. Barnverksamheterna i enheten i övrigt har generellt återupptagits.

Enskede-Årsta-Vantör, Älvsjö

På samtliga bibliotek har all verksamhet riktad till förskolan, mellanåldern och tonåringar återupptagits (mycket av det fungerade även under hösten på ett antal av biblioteken).

Hässelby-Vällingby, Bromma

Barnverksamheten har fortsatt även efter den 4 november på de flesta biblioteken i enheten. Verksamheten mot förskolor på Alviks bibliotek som har legat på is p.g.a. flytt av personal, ska återupptas under våren.

Normalm

Förutom sommaraktiviteten Bokkollo var det inga barnaktiviteter som togs bort förra året, däremot drog enheten ner på antalet aktiviteter. I år planerar enheten att återigen genomföra kollot och övriga aktiviteter riktade till barn återgår till normala nivåer.

Farsta-Skarpnäck

Verksamheten gentemot förskolan som gick på sparlåga under hösten har nu återupptagits.

Skärholmen, Hägersten-Liljeholmen

Det har inte skett några förändringar på uppdragen egentligen. Enheten prioriterar fortfarande barn med fokus på BVC, förskolan, utlån av kapitelböcker och eventuella aktiviteter kring det.

Enheterna uppger även generellt att förskolor kan komma precis som vanligt, antingen under ordinarie öppettider eller under tider då vi håller selektivt öppet för förskolor.

- **Har bokkollot i Husby återupptagits?**

Det undertecknarna troligen avser är lördagsklubben i Husby. Denna har återupptagits och pågår som vanligt igen efter omorganisationen.

Generellt kan sägas att bokkollo inte är en regelbunden verksamhet, utan en bland många aktiviteter för barn/ungdomar som har provats på några ställen i olika former. För sommaren 2020 planeras några bokkollon: Bokkollot som planerades i Stadsbiblioteket sommaren 2019 ställdes in, men planeras dock att hållas igen 2020. I Enskede planeras ett bok- och dramakollo riktat till nyanlända barn i genomgångsboendet i dalen och andra barn. Vidare planeras ett ”gör din egen bok”-kollo för barn från Östberga och Årsta.

- **Har skolbesöken återgått till normala nivåer efter 4 november?**

De organiserade skolbesöken inom ramen för Bibblan berättar fanns tidigare som en aktivitet i verksamhetsplanen, vilket de inte längre gör. Bibblan berättar är ett medel för att nå målet om läsinspiration för barn. Skälet till att detta inte längre finns uttalat i verksamhetsplanen har inte med ekonomi att göra, det är för att varje enhet själva ska få bestämma hur de ska arbeta för att nå målet om att skapa läsinspiration hos barn och unga i skolåldern. På vissa enheter har Bibblan berättar fungerat väl och de kan då välja att fortsätta att arbeta med detta, på andra enheter har man endast nått en liten del av fjärdeklassarna och kan då istället välja andra sätt för att nå denna prioriterade målgrupp.

Några exempel från enheterna:

- I Bredäng arbetar man vidare med Bibblan berättar.
- I Farsta börjar man med selektivt öppet för särskolan, vilket man inte haft tidigare, och utvecklar samtidigt formerna för hur man ska nå fler barn på fritiden.
- Södermalmsenheten arbetar inte med Bibblan berättar längre, utan utvecklar nu formerna för hur man ska arbeta med målgruppen.
- Enheten Kista-Rinkeby-Spånga-Tensta jobbar inte med Bibblan berättar längre, men arbetar på andra sätt med att nå målgruppen.
- Enligt mål i VP för såväl 2019 som 2020 är primära målgruppen barn på fritiden, inte i skolan. Skolklasser besöker likväl Stadsbiblioteket (Norrmalmsenheten) och dessa besök har inte påverkats av omställningen.